

Memoria locului – peisajul comemorativ reflectat prin toponime – Calea Dorobanți

- partea a VII-a -

Edilii orașului București aveau să onoreze nu numai bătăliile importante și decisive ale Armatei Române în Războiul de obținere a Independenței, dar și ale unor unități ale acestor armate, cum sunt dorobanții și călărașii, prin atribuirea de toponime unor importante artere de circulație din oraș.

Trei legi esențiale, adoptate în 1868, 1872 și 1874, au stabilit cadrul organizatoric al sistemului militar românesc în debutul Războiului de Independență. Armata României l-a adaptat la resursele fizice și materiale disponibile. Conform acestor reglementări, puterea armată a țării era structurată pe mai multe categorii de pregătire militară: armata permanentă, împreună cu rezerva sa; armata teritorială, formată din trupe de infanterie, denumite dorobanți, și trupe de cavalerie, cunoscute sub numele de călărași, cu rezerva corespunzătoare; milițiile; garda orășenească în mediul urban și gloatele în cel rural.

În anul 1872 au fost create opt regimente de dorobanți, iar la începutul anului 1877 acestea au fost dublate, ajungând la 16 regimente, fiecare format din două batalioane, însumând un total de 32 de batalioane. Conform bugetului din 1877, înaintea începerii campaniei militare în vederea obținerii independenței, efectivele acestor regimente includeau: 426 ofițeri și asimilați; 1.255 subofițeri (cadre permanente); 34.314 soldați în serviciu activ. În total, regimentele de dorobanți numărau 35.995 de oameni. Dorobanții au devenit, după terminarea războiului, un simbol al națiunii și de asemenea al sacrificiului devotamentului și eroismului pentru Țară. Reprezentările lor în operele artistice, literatură și numele străzilor (precum Calea Dorobanți) reflectă recunoștința poporului pentru eroismul lor.

Calea Dorobanți este în prezent una din arterele importante ale Bucureștiului, dar nu așa se întâmpla și la începuturile ei edilitare. Această arteră a fost atestată pentru prima dată la începutul secolului al XIX-lea, sub numele de Ulița Fierăstrăul și mai târziu de Herăstrău, devenind în scurt timp o arteră de intrare în oraș, precum Calea Plevnei, Calea Rahovei sau Calea Călărașilor de astăzi, dar de o importanță mai mică. Importanța avea să crească prin legătura stabilită cu drumul care ducea la Ploiești și Brașov. Astfel, în 1831, prin Regulamentul Organic, la capătul Uliței Fierăstrăului avea să se instaleze una din cele 10 bariere de intrare în București, aflată în actuala intersecția a Căii Dorobanți cu Șos. Ștefan cel Mare. Dacă astăzi această arteră de circulație începe din dreptul intersecției cu strada Mihai Eminescu și are capătul în Piața Charles de Gaulle, inițial aceasta începea din dreptul Bisericii Albe de pe Podul Mogoșoaiei (actuala Calea Victoriei) și se îndrepta spre actuala Piață Alexandru Lahovari fostă Piață Dorobanți (nume ce avea să fie schimbat cu ocazia dezvelirii statuii marelui om politic Alexandru Lahovari în anul 1901), iar de acolo spre nord pe actualul traseu, ce inițial ajungea la o instalație de fierăstraie ce era amplasată pe râul Colentina.

Contribuția dorobanților în cadrul Războiului de Independență a fost semnificativă, în special în cadrul intervenției strategice de acoperire a graniței de sud a României în fața unei posibile invazii otomane. În această perioadă, armata română a desfășurat o amplă operațiune de apărare a Dunării, ce a fost esențială pentru prevenirea unei agresiuni otomane și protejarea teritoriului național. Dorobanții, parte a armatei române, au avut un rol central în această operațiune de apărare strategică. Aceștia au fost organizați în regimente, iar în cadrul acțiunilor de apărare au executat, printre altele, misiuni de consolidare a pozițiilor pe linia frontului. În perioada aprilie-iunie 1877, în cadrul Operației de acoperire a Dunării, dorobanții au participat activ la supravegherea întregii linii a Dunării, inclusiv în zonele cele mai vulnerabile, cum ar fi Calafat și București. Ei au fost parte din Divizia 4 Infanterie, care a avut rolul de a proteja sudul Olteniei și să apere sectorul dintre Călărași și Turnu Măgurele în fața unor posibile incursiuni otomane.

Un exemplu al contribuției dorobanților este participarea lor la Bătălia de la Plevna, unde au jucat un rol crucial în succesul atacului asupra redutei otomane de la Grivița. În această bătălie, dorobanții din Regimentul 13 au demonstrat curaj și determinare în fața unui inamic puternic. Sub comanda locotenent-colonelului Sergiu Voinescu, aceștia au atacat în forță, în ciuda focului inamic intens.

În timpul atacului asupra redutei Grivița, dorobanții au reușit să pătrundă adânc în pozițiile inamice, sacrificându-se pentru a permite continuarea avansului. Mai multe dintre victimele românilor căzuți în luptă, cum ar fi maiorul George Sontu, au devenit simboluri ale eroismului dorobanților. Aceste fapte de vitejie au avut un impact moral puternic asupra întregii armate române și au contribuit la creșterea încrederii în forțele armate românești, oferind un exemplu de sacrificiu și determinare în fața unui inamic superior numeric.

De asemenea, o contribuție importantă a trupelor de infanterie a dorobanților a avut loc și în Bătălia de la Rahova din noiembrie 1877, una dintre cele mai importante victorii din istoria Războiului pentru Independența României, ilustrând eroismul și sacrificiul trupelor românești. Poziționată strategic pe malul drept al Dunării, în dreptul localității Bechet, cetatea Rahova reprezenta o amenințare constantă pentru trupele române și ruse care încercuiau Plevna. Cele 3.000 de trupe otomane staționate aici aveau capacitatea de a perturba linia de asediu și de a ataca din flanc. Astfel, cucerirea Rahovei a devenit o necesitate pentru succesul operațiunilor militare.

Comandamentul român a pregătit o ofensivă complexă, implicând un detașament principal condus de colonelul George Slăniceanu și un altul secundar, mixt româno-rus, sub comanda generalului Meyendorf. Forțele combinate au atacat din două direcții, susținute de artileria de pe malul nordic al Dunării. Asaltul decisiv, început în dimineața de 7/19 noiembrie 1877, a fost marcat de lupte intense care au durat două zile. Dorobanții musceleni, conduși de maiorul Dimitrie Giurescu, și dorobanții mehedinteni, sub comanda maiorului Ștefan Mateescu, au dat dovadă de o tenacitate extraordinară, reușind să cucerească redute fortificate în fața unei rezistențe acerbe. Răniți, epuizați, dar neclintii, soldații români au continuat să avanseze, demonstrând o disciplină și un curaj remarcabil. Generalul Gheorghe Lupu a elogiat trupele

pentru conduita lor exemplară, iar generalul Meyendorf a atribuit "onorul de căpetenie" dorobanților români, recunoscând contribuția lor esențială la această victorie.

Victoria de la Rahova a contribuit semnificativ la izolarea forțelor otomane din Plevna. În fața unui "arc de fier și foc," cum îl descriau contemporanii, Osman Pașa a refuzat inițial capitularea, deși aprovizionarea devenise critică. Trupele române, parte integrantă a blocadei, au dovedit din nou spirit de sacrificiu. Noaptea dintre 27 noiembrie / 10 decembrie și 28 noiembrie / 11 decembrie 1877 a fost marcată de încercarea trupelor otomane de a sparge încercuirea. Totuși, vigilența militarilor români a împiedicat planurile inamicului. Dorobanții au avut un rol crucial în ocuparea redutelor și în asigurarea succesului acțiunilor aliate, culminând cu capitularea otomanilor. În semn de recunoaștere, colonelul Mihail Cerchez a fost cel care a primit steagul alb al predării, moment simbolic al triumfului românesc.

După succesul de la Plevna, armata română s-a concentrat pe eliminarea forțelor otomane rămase în nord-vestul Bulgariei. În condiții extrem de dificile de viscol, ger și drumuri impracticabile, dorobanții au continuat să lupte cu o îndârjire neclintită. Bătălia de la Smârdan, din 12/24 ianuarie 1878, a fost punctul culminant al asediului Vidinului. Regimentul 4 linie, alături de dorobanții din Regimentul 9, a înfruntat redutele bine fortificate ale inamicului. Atacul combinat de front și pe flancuri, coordonat de locotenent-colonelul Ion Cotruț, a dus la cucerirea succesivă a redutelor și la consolidarea pozițiilor românești. Trupele române au dovedit un curaj remarcabil, avansând prin râuri înghețate și respingând contraatacurile otomane.

Generalul Nicolae Haralambie sublinia în rapoartele sale că această victorie s-a datorat sacrificiului suprem al dorobanților și conducerii inspirate a ofițerilor lor. La 23 ianuarie / 4 februarie 1878, odată cu armistițiul ruso-turc, Vidinul era complet izolat, iar steagul tricolor flutura deasupra cetății.

Războiul de Independență din 1877-1878 a fost câștigat cu prețul a peste 3500 de vieți ale ostașilor armatei române, dar sacrificiul acestor eroi a adus libertatea mult așteptată. Dorobanții, simbol al curajului și dărzenei românești, au demonstrat că, în fața pericolului, devotamentul pentru patrie și onoarea militară pot învinge orice obstacol. Victoria armatelor române a fost sărbătorită cu entuziasm în întreaga țară, iar amintirea acestor fapte de glorie rămâne în memoria colectivă inclusiv prin numelor străzilor orașului București.

- va urma -

Bibliografie:

Adăniloae, N, *România Independentă*, în Dan Berindei, coord., *Istoria Românilor*, Vol. VII, TOM I, Editura Enciclopedică, București, 2015.

Coman, Ion, coord., *România în Războiul de Independență 1877-1878*, Editura Militară, București, 1977.

Giurescu, Constantin C., *Istoria Bucureștilor*, Editura Sport-Turism, București, 1979

Ilie, Cornel-Constantin, coord., *Independența României 1877-2017*, Muzeul Național de Istorie al României, București, 2017.

Ofrim, Alexandru, *Străzi vechi din Bucureștiul de azi*, Editura Humanitas, București, 2007.

Olteanu, Constantin și colb., *Cronica participării armatei romane la războiul pentru independență 1877-1878*, Editura Militară, București, 1977.

Rosetti, Radul, *Partea luată de armata română în războiul din 1877-1878*, Edit. Cultura națională, București, 1926.